

ΙΣΤΟΡΙΑ Α' ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

3^ο ΘΕΜΑ

Το παρακάτω παράθεμα αναφέρεται στις εξελίξεις που ακολούθησαν μετά το τέλος των Περσικών πολέμων και συγκεκριμένα στην ίδρυση της Α' Αθηναϊκής συμμαχίας (478/7 π.Χ.). Λαμβάνοντας υπόψη το συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο και αντλώντας πληροφορίες από το κείμενο και τον χάρτη που σας δίνεται, να απαντήσετε τεκμηριωμένα στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Ποια πόλη τέθηκε επικεφαλής της συμμαχίας («ξυνόδου») που συγκροτήθηκε μετά τους Περσικούς Πολέμους και ποια περιοχή επιλέχτηκε ως έδρα της συμμαχίας; Να σχολιάσετε κριτικά τη σημασία που είχε, για την ηγετίδα δύναμη, η συγκεκριμένη επιλογή.

(μονάδες 13)

β. Τι αποφασίστηκε στο πλαίσιο της συμμαχίας αυτής και ποιος ορίστηκε ως ο σκοπός της ίδρυσης της;

(μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μετά τους Περσικούς πολέμους [...] δημιουργήθηκαν θαυμάσιες προϋποθέσεις για την ίδρυση μιας νέας συμμαχίας, ανεξάρτητης, που επικεφαλής της θα ήταν η Αθήνα. Ήδη, είχε αποφασισθεί Αθηναίοι και Ίωνες σύμμαχοι να στείλουν τους αντιπροσώπους τους για τον καθορισμό των προκαταρκτικών διαδικασιών στη Δήλο, το πανάρχαιο θρησκευτικό κέντρο των Ιώνων. Η «ξύνοδος» εκείνη όρισε τους σκοπούς της Αθηναϊκής συμμαχίας και αποφάσισε την οργάνωσή της, ενώ παράλληλα αναγνώρισε την ηγετική θέση της Αθήνας. [...] Σκοπός της (Αθηναϊκής) συμμαχίας ορίστηκε πως θα ήταν να πάρουν «εκδίκηση οι Έλληνες, για όσα έπαθαν από τους βαρβάρους, λεηλατώντας τη χώρα του Πέρση βασιλέως» (ο Θουκυδίδης αυτό το χαρακτηρίζει ως πρόσχημα). Ύστερα, συμφωνήθηκε «να έχουν όλα τα μέλη της συμμαχίας τους ίδιους εχθρούς και φίλους» και έδωσαν τον απαραίτητο όρκο.

Καλογεροπούλου Α., «Η Πεντηκονταετία 479-431 π.Χ.», στο ΙΕΕ, τ. Γ1, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1972, σσ. 20-21 (διασκευή).

ΕΙΚΟΝΑ-ΧΑΡΤΗΣ

Χάρτης της αθηναϊκής συμμαχίας

- Επικράτεια των Αθηνών.
- Μέλη της συμμαχίας που κατέβαλλαν φόρο.
- Μέλη της συμμαχίας που παρέιχαν πλοία.
- Επικράτεια Σπάρτης.
- Σύμμαχοι των Σπαρτιατών.
- Ουδέτερες περιοχές.
- Σφαίρα επιρροής των Αθηναίων.
- Σφαίρα επιρροής των Σπαρτιατών.

Τα γράμματα της ελληνικής αλφαβήτου δείχνουν τις πέντε φορολογικές περιφέρειες.

Πηγή: Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος Γ1, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1972, σσ. 104-105. Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (<http://www.ime.gr/chronos/05/gr/politics/windows/ph12.html>)

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

- α) βχολ. βιβλίο . σελ 98: « Η Αθήνα, μετά την αποκρούση... και τις ίδιες υποχρεώσεις ».

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΗΓΗΣ

- α) Τα σημειωμένα με **κίτρινο**. Ειδικότερα,

→ Η Α' Αθην. συμμαχία ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Αθήνας.

→ Η Αθήνα ήταν επικεφαλής της συμμαχίας.

→ Έδρα της συμμαχίας ήταν η Δήλος (πρέπει να γίνει αναφορά στο χάρτη και να τονιστεί ότι η Δήλος βρίσκεται σε κεντρικό σημείο στο κέντρο του Αιγαίου. Αυτό δείχνει και την πρόθεση να αποδοθεί πανελλήνιος χαρακτήρας στη συμμαχία και να ενισχυθεί η αρχή της ισότητας των συμμαχών (ότι δηλαδή όλοι οι συμμαχοί ήταν ίσοι και είχαν ίδια δικαιώματα και ίδιες υποχρεώσεις)).

- β) βχολ. βιβλίο . σελ 99: « Τα μέλη που την αποτελούσαν... σε πλοία ή χρήματα ». , « Τη

συμμαχία οι Αθηναίοι... Ο πόλεμος εναντίον των Περσών συνεχίστηκε ».

- β) Τα σημειωμένα με **ροζ**. Ειδικότερα:

→ αποφασίσαν να οργανωθεί η συμμαχία και να είναι αρχηγός η Αθήνα.

→ συμφωνηθούν ότι όλα τα μέλη της συμμαχίας θα έχουν τους ίδιους εχθρούς και τους ίδιους φίλους

→ Η συμμαχία είχε σκοπό να παρω οι Έλληνες ευδιανοή από τους Πέρσες για όσα προκατέβαν στη χώρα τους, ληστεύοντας το περσικό βασίλειο.

→ Από τον χάρτη μπορούν να αξιοποιηθούν τα σημειωμένα με ροζ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

3.α. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες, μέσα από την κριτική ανάγνωση του παραθέματος και συγκεκριμένα από το απόσπασμα:

- «Μετά τους Περσικούς πολέμους... το πανάρχαιο θρησκευτικό κέντρο των Ιώνων».

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Κλασική εποχή (480-323 π.Χ.), Η συμμαχία της Δήλου- Αθηναϊκή ηγεμονία] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από το απόσπασμα:

- «[...]Η Αθήνα, μετά την απόκρουση του περσικού κινδύνου... και τις ίδιες υποχρεώσεις.[...]»

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να καταδεικνύει ότι η Α' Αθηναϊκή συμμαχία έγινε με την πρωτοβουλία της Αθήνας, η οποία τέθηκε επικεφαλής της συμμαχίας, έδρα της οποίας επιλέχτηκε να είναι η Δήλος (πρβλ. Χάρτης).

Στο πλαίσιο της τεκμηρίωσης της απάντησής τους, οι μαθητές/-τριες αναμένεται να σχολιάσουν κριτικά τη σημασία που είχε για τους Αθηναίους η επιλογή της Δήλου ως έδρας της συμμαχίας. Για την τεκμηρίωση της απάντησής τους καλούνται να αξιοποιήσουν τον Χάρτη και τις κατάλληλες πληροφορίες του παραθέματος σε συνδυασμό με την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου:

-Η Δήλος επιλέχτηκε ως έδρα της συμμαχίας γιατί ήταν «το πανάρχαιο θρησκευτικό κέντρο των Ιώνων» → επιδίωξη (των Αθηναίων) για προβολή του ιωνικού χαρακτήρα της συμμαχίας.

-Βρίσκεται σε κεντρικό σημείο του ευρύτερου ελλαδικού χώρου (στο κέντρο του Αιγαίου) και συγχρόνως αποτελεί πανελλήνιο ιερό κοινής αποδοχής → προσπάθεια να αποδοθεί πανελλήνιος χαρακτήρας στη συμμαχία → ενίσχυση της αρχής της ισοτιμίας μεταξύ των συμμάχων, δεδομένου ότι «τα μέλη που την αποτέλεσαν είχαν, τουλάχιστον στην αρχή, τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις».

3.β. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες, μέσα από την κριτική ανάγνωση του παραθέματος και συγκεκριμένα από τα αποσπάσματα:

- «[...]αποφάσισε την οργάνωσή της, ενώ παράλληλα αναγνώρισε την ηγετική θέση της Αθήνας».
- «[...]συμφωνήθηκε «να έχουν όλα τα μέλη της συμμαχίας τους ίδιους εχθρούς και φίλους».
- «Σκοπός της (Αθηναϊκής) συμμαχίας ορίστηκε πως θα ήταν να πάρουν «εκδίκηση οι Έλληνες, για όσα έπαθαν από τους βαρβάρους, λεηλατώντας τη χώρα του Πέρση βασιλέως».

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Κλασική εποχή (480-323 π.Χ.), Η συμμαχία της Δήλου- Αθηναϊκή ηγεμονία] και από τα αποσπάσματα:

- «[...]Τα μέλη που την αποτελούσαν... σε πλοία ή χρήματα[...]».
- «[...]Τη συμμαχία οι Αθηναίοι τη χρησιμοποίησαν ... Ο πόλεμος εναντίον των Περσών συνεχίστηκε[...]».

Συμπληρωματικά, μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από τον Χάρτη.

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγών (κειμένου και χάρτη) και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να παρουσιάζει τις αποφάσεις της συμμαχίας αναφορικά με: τον καθορισμό των σκοπών της συμμαχίας, την οργάνωσή της (π.χ. ως προς τον καθορισμό του φόρου που θα συνεισέφεραν τα μέλη της), την αναγνώριση του ηγετικού ρόλου της Αθήνας και τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ όλων των μελών-συμμάχων να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Το τελευταίο βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τον προσδιορισμό του σκοπού της συμμαχίας για συνέχεια του πολέμου εναντίον των Περσών, ο οποίος πλέον λαμβάνει επιθετικό χαρακτήρα.